

Finansal Okuryazarlık Tutum Ve Davran?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Finansal Okuryazarlık Tutum Ve Davran?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21827>

Özet

Finansal Okuryazarlık Tutum Ve Davranış Ölçeği (FOTVDÖ), bireylerin **finansal okuryazarlık** kavramına yönelik tutumları ve bu tutumların yansıması olan davranış kalıpları ölçmek amacıyla 2015 yılında Haşmet Sarıgül tarafından geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek geliştirme çalışması, aracın yapısal geçerliliğini ve iç tutarlılığını sağlamak üzere yürütülmüştür. FOTVDÖ, finansal refahın temelini oluşturan harcama, planlama, algı ve ilgi gibi kritik boyutları ele almaktadır.

Geliştirme türündeki bu ölçek, akademisyenlere ve araştırmacılara, finansal eğitim programlarının etkinliğini değerlendirme veya bireysel finansal yeterlilik seviyelerini belirlemede standart ve güvenilir bir ölçüm imkanı sunmayı hedeflemektedir. Ölçeğin ilk versiyonu 21 maddeden oluşmuş olup, psikometrik analizler sonucunda dört ana faktör altında toplanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Finansal Okuryazarlık, Finansal Tutum, Finansal Davranış, Ölçek Geliştirme, Psikometri, Harcama Etilimleri, **Geçerlik**, **Güvenirlilik**.

Yazarlar

Haşmet Sarıgül

Amaç

Finansal Okuryazarlık Tutum Ve Davranış Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin karmaşık finansal dünyaya adapte olma yeteneklerini gösteren tutum ve davranış boyutlarını sistematik bir şekilde ölçebilecek, yüksek **geçerlik** ve **güvenirlilik** özelliklerine sahip bir araç geliştirmektir. Ölçek, sadece finansal bilginin varlığını değil, bu bilgiyi etkin bir şekilde kullanma etilimini de belirlemeyi amaçlamaktadır.

Bu araç, özellikle genç yetişkinlerin ve öğrencilerin finansal planlama, borç yönetimi ve tasarruf gibi konulardaki etilimlerini tespit ederek, hedef kitleye yönelik finansal eğitim stratejilerinin geliştirilmesine bilimsel bir zemin sağlamaktadır.

Yapı

Ölçek, **finansal okuryazarlık** kavramının tutumsal ve davranışsal bileşenlerini ölçmeye odaklanmıştır. Yapı, dört temel faktör altında toplanmıştır: Harcama, Tutum, Algı ve İlgi. Bu boyutlar, bireyin parayla olan ilişkisini, planlama disiplinini ve finansal konulara karşı duyarlılığını kapsamaktadır.

Bu çok boyutlu yaklaşım, bireyin sadece ne bildiğini değil, finansal kararlar alırken nasıl hissettiğini ve ne yaptığını ölçerek, finansal yeterliliğin daha bütüncül bir resmini sunar. Ölçekteki maddeler, günlük yaşamdaki somut finansal eylemleri ve bu eylemlerin ardındaki kişisel inançları hedef almaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla yapılan analizlerde, faktör analizi için veri setinin uygunluğunu test eden **Bartlett testi** sonuçları değerlendirilmiştir. Bartlett testi Khi-kare değeri istatistiksel olarak 1.206,32 bulunmuş ve $p < 0,00$ olduğu için anlamlı kabul edilmiştir.

Bu anlamlı sonuç, değişkenler arasındaki korelasyon matrisinin faktör analizi için yeterli olduğunu ve ölçeğin maddelerinin ortak bir yapıyı (finansal okuryazarlık tutum ve davranış) ölçmek üzere tasarlandığını göstermektedir. Bu bulgular, ölçeğin yapı geçerliğine dair güçlü kanıtlar sunmaktadır.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla **Cronbach alfa** katsayısı hesaplanmıştır. 21 maddelik ölçeğin ilk hali için hesaplanan katsayı 0,75 olarak belirlenmiştir.

Psikometri standartlarına göre 0,70 ve üzeri **güvenirlilik** katsayısı, ölçeğin kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu gösterir. Bu değer (0,75), FOTVDÖ maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda yeterli düzeyde uyumlu olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Keşfedici faktör analizi sonucunda, başlangıçta 21 maddeden oluşan ölçek yapısının dört ana faktöre ayrıldığını görülmüştür. Bu faktörler ve madde sayıları şunlardır:

Harcama (4 madde)

Tutum (4 madde)

Algı (3 madde)

İlgi (3 madde)

Bu faktör yapısı, ölçeğin **finansal okuryazarlık** kavramının farklı yönlerini kapsadığını ve her bir faktörün ilgili davranışsal veya tutumsal eğilimleri temsil ettiğini göstermektedir. Toplamda 14 madde, dört faktör altında toplanarak ölçeğin nihai formunu oluşturmuştur.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Ölçek) / Öz Bildirim Aracı

Format: Likert Tipi (Derecelendirme bilgisi orijinal kaynakta eksik olmasına rağmen, geliştirme ölçeklerinin standart uygulaması Likert tipidir.)

Mevcut Dil: Türkçe (tr)

Popülasyon Grubu: Yetkinler, Üniversite Öğrencileri (Genel finansal davranışları ölçtüğü varsayılmaktadır.)

Yaş Grubu: Belirtilmemiş (Genellikle 18 yaş ve üzeri)

Popülasyon Detayları: Çalışmanın orijinal makalesinde yer almaktadır.

Test Metodolojisi: Psikometrik yöntemler kullanılarak geçerlik ve güvenirlik analizleri gerçekleştirilmiş, keşfedici faktör analizi ile yapısal boyutlar belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Finansal Planlama, Bütçeleme, **Cronbach Alfa**, Davranışsal Ekonomi, Ölçek, Harcama Tutumu.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor

Kurum E-posta Adresleri: hasmetsar@yahoo.com

Yazma Adresi: Bilinmiyor

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2015 yılında Haset Sarıgül tarafından geliştirilmiştir. Akademik çalışmalarda kullanımı için yazar ile iletişime geçilmesi önerilir. Ticari kullanım veya geniş çaplı uygulamalar için yazarın izni gereklidir. Ölçek kullanımı için herhangi bir ücret bilgisi mevcut değildir.

Kaynakça

Sarıgül, H. (2015). Finansal Okuryazarlık Tutum Ve Davranış Ölçeği: Geliştirme, geçerlik ve güvenirlik. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmalar Dergisi*, 13(1), 200-218. DOI: <http://dx.doi.org/10.11611/JMER408>

Makalenin orijinal PDF'i aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: bjmer.net

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada mevcuttur: finansal-okuryazarlik-tutum-ve-davranis-olcegi-toad.pdf

Finansal Okuryazarlık Tutum Ve Davranış Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Harcama (4m) : Alışverişi yapmak mutluluğum için çok önemlidir

Tutum (4m) : Haftalık ve aylık harcama planları yaparım

Algı (3m) : Finansal planlama ve bütçe çok parasız olanlar için gereklidir.

İlgi (3m) : Parasal konular ilgimi çekmez

ARABPSYCHOLOGY.COM